

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В МІЖШКІЛЬНОМУ РЕСУРСНОМУ ЦЕНТРІ

Чистякова Л. О., Маклаков К. О.

ВСТУП

Сучасний етап розвитку загальної середньої освіти в Україні, пов'язаний з упровадженням Концепції Нової української школи, актуалізує потребу в підготовці вчителя нового типу – професійно мобільного, інноваційно орієнтованого, здатного до проєктування та організації освітнього процесу в різних форматах і середовищах. Особливої ваги в цьому контексті набуває діяльність учителя технологій, професійна функція якого дедалі більше виходить за межі традиційного уроку та охоплює координацію проєктно-технологічної, предметно-перетворювальної та міждисциплінарної діяльності учнів. Вчитель технологій – це вчитель-практик, який залучає підрастаюче покоління у світ праці – предметно-перетворювальної діяльності, яка нерозривно пов'язана з природою¹.

Одним із перспективних організаційних форматів реалізації технологічної освітньої галузі в умовах НУШ є міжшкільні ресурсні центри, які виступають осередками концентрації матеріально-технічних, кадрових і методичних ресурсів, а також простором для впровадження інноваційних освітніх практик. Сьогодні «інновацію в освіті розглядають як реалізоване нововведення у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (як методики, технології), у змісті та формах організації управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання та виховання і у підходах до соціальних послуг в освіті»². Діяльність таких центрів відповідає сучасним вимогам організації освітнього простору і передбачає нові професійні ролі вчителя технологій: організатора міжшкільної взаємодії, координатора проєктної діяльності, фасилітатора групової роботи,

¹ Чистякова Л. О. Екокультура майбутніх учителів трудового навчання та технологій: теорія і практика. Дніпро : Середняк Т. К., 2020. 372 с. С.237.

² Танська В. В., Губарева Д. В., Андрощук І. В., Логай В. А., Пінчук Л. М. (2024) Інноваційні технології в сучасній системі освіти. *Вісник науки та освіти*. № 22. С. 1494–1508. ISSN 2786-6165 С.1502

менеджера освітніх ресурсів. Беззаперечно погоджуємося з висновком М. Корця та С. Іщенко, що «освітня інноваційна діяльність в школі закладає основи інноваційної діяльності учнів в майбутньому»³.

Водночас аналіз практики професійної підготовки майбутніх учителів технологій у закладах вищої педагогічної освіти засвідчує наявність суперечності між зростанням вимог до професійної діяльності педагога в умовах функціонування МРЦ та недостатньою розробленістю методичних засад його підготовки до такої діяльності. Особливої уваги потребує переосмислення ролі курсу «Теорія і методика навчання технологій», який, з огляду на свою інтегративну природу, має потенціал стати системоутворювальним компонентом формування готовності майбутніх учителів до роботи в міжшкільному ресурсному середовищі.

1. Теоретичні засади методичної підготовки вчителя технологій до діяльності в міжшкільному ресурсному центрі

Зміст професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів технологічної освітньої галузі відображено у працях І. Андрощук, І. Андрощука, О. Коберника, М. Корця, Є. Кулика, В. Курок, І. Нищука, Л. Оршанського, В. Сидоренка, В. Стешенка, Г. Терещука, Д. Тхоржевського, В. Титаренко, А. Цини та інших дослідників. Вагомим кроком у напрямі уніфікації та концептуального оновлення методичної підготовки майбутніх учителів технологій стало видання у 2025 році колективом провідних українських науковців базової навчальної програми освітнього компонента «Теорія і методика навчання технологій» для закладів вищої освіти, а також навчального посібника⁴ для підготовки студентів першого бакалаврського рівня освіти з аналогічною назвою, що містить 34 лекційних занять та повною мірою розкриває зміст програми.

У зазначених працях системно окреслено цілі, завдання, зміст і структуру методичної підготовки вчителя технологій відповідно до вимог Нової української школи, державних стандартів базової та профільної середньої освіти, а також сучасних дидактичних і методологічних підходів. Водночас аналіз змісту навчальної програми й науково-методичних видань засвідчує, що, попри їхню фундаментальність і практичну значущість, у них переважно зосереджено увагу

³ Корець М., Іщенко С. Теорія і методика навчання технологій і технічних дисциплін. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. 209 с. С. 18.

⁴ Теорія і методика навчання технологій : навчальний посібник для здобувачів освіти ступеня молодший бакалавр та бакалавр за спеціальністю А4 Середня освіта (за спеціальностями) / І.П. Андрощук, І.В. Андрощук, В.В. Бербец, Т.М.Бербец та ін. / за заг. ред. О. М. Коберника. Вінниця, 2025. 692 с.

на методиці організації освітнього процесу в умовах закладу загальної середньої освіти, тоді як специфіка професійної діяльності вчителя технологій у міжшкільному ресурсному центрі висвітлена фрагментарно.

Зокрема, відсутні цілісні й систематизовані методичні рекомендації щодо організації міжшкільної проєктно-технологічної діяльності, координації освітнього процесу в ресурсному середовищі, використання потенціалу МРЦ як інноваційного освітнього простору. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на поглиблення та конкретизацію методичних засад підготовки майбутніх учителів технологій до діяльності в міжшкільних ресурсних центрах, вимагає відповідного теоретичного обґрунтування й експериментальної перевірки.

Варто підкреслити, що така підготовка вчителя технологій є інтеграційним процесом, що ґрунтується на взаємодії педагогічних і особливих, характерних тільки для цієї спеціальності, змістових і технологічних аспектів. Це, з одного боку, дозволяє при вивченні проблеми підготовки майбутнього вчителя використовувати теоретичні основи трудового навчання і технологій, становлення вчителя, здатного забезпечити проєктно-технологічну діяльність, поєднання навчання з продуктивною працею, трудову підготовку і виховання, профорієнтацію учнів. З другого боку, це зобов'язує будувати педагогічний процес з урахуванням специфічних аспектів майбутньої педагогічної діяльності вчителя, які впливають з характеру і змісту праці в сфері художньо-трудової творчості, їх техніко-технологічних та організаційно-економічних основ, а також змісту технологій в школі.

У цьому контексті професійна діяльність учителя технологій у міжшкільному ресурсному центрі обґрунтовано розглядається як інноваційний педагогічний процес, що передбачає не лише застосування нових засобів і форм навчання, а й переосмислення змісту, організації та результатів технологічної освіти. Як слушно зауважили О. Коберник та І. Білецька: «Для того, щоб успішно реалізувати себе в своїй професії, бути висококваліфікованим педагогом, необхідно також розумітися на проблемах сучасної освіти і педагогіки. Іншими словами, сучасний педагог успішно komponує в собі спрямованості з різних сфер життя та професійної діяльності, що дозволяє йому гнучко реагувати на різні ситуації, що виникають в соціумі»⁵.

Діяльність учителя технологій у МРЦ характеризується високим рівнем варіативності, гнучкості та творчої самостійності, що потребує

⁵ Коберник, О. М., Білецька, І. О.. Формування у студентів педагогічних закладів освіти ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності. *Вісник науки та освіти*, (8), 2023. С. 422-436. С. 430.

від педагога готовності до проектування інноваційних освітніх практик, експериментування з методами і засобами навчання, фасилітації колективної діяльності та рефлексивного аналізу результатів. У такому форматі вчитель виступає не лише транслятором знань, а й ініціатором і модератором інноваційних змін, оскільки «Інноваційні технології в освіті – це організація освітнього процесу, яка побудована на якісно інших принципах, засобах, методах та технологіях і дозволяє досягти освітніх ефектів, що характеризуються: – засвоєнням максимального обсягу знань; – максимальною творчою активністю; – широким спектром практичних навичок та умінь»⁶.

Розділяємо думку словацьких дослідників Petlak E. та Pokrivcakova S., які наголошують, що підготовка майбутніх учителів до інноваційної діяльності має бути спрямована на забезпечення цілісного поєднання теоретичної та практичної підготовки з фахових дисциплін, створення умов для формування студентами власної індивідуальної освітньої концепції, а також оволодіння здатністю працювати зі змістом освіти, який динамічно змінюється відповідно до сучасних вимог. Важливим складником такої підготовки є формування реалістичного й гуманістично орієнтованого розуміння освіти, уміння поєднувати навчальну діяльність з урахуванням емоційної сфери учнів, готовність до гнучкого й варіативного підходу в професійній діяльності. Особливо підкреслюється необхідність розвитку поваги до плюралістичних підходів у сприйнятті освітнього змісту, усвідомлення нових цінностей виховання, зокрема ідей демократії, гуманізму, вільного розвитку особистості та дотримання прав людини, а також здатності не лише відтворювати визначені цілі й завдання освіти, а й комплексно осмислювати та враховувати різні аспекти освітнього впливу⁷. Сьогодні «професійна підготовка вчителя в сучасних вищих навчальних закладах має бути орієнтована на відтворення потенційних можливостей особистості, її творчої основи, необхідної для ефективного здійснення педагогічної діяльності в контексті інноваційних процесів»⁸.

Зміст підготовки майбутніх учителів технологій до роботи в МРЦ на засадах інноваційності можна розглядати як систему психолого-педагогічних, методичних та спеціальних знань, практичних умінь і

⁶ Танська В. В., Губарева Д. В., Андрощук І. В., Логай В. А., Пінчук Л. М. (2024) Інноваційні технології в сучасній системі освіти. *Вісник науки та освіти*. № 22. С. 1494–1508. ISSN 2786-6165 С. 1497.

⁷ Petlak E., Pokrivcakova S. On the need of innovation in teacher training // *The New Educational Review*. Torun : Wydawnictwo Adam Marszalek, 2005. Vol. 5. No 1 (5).

⁸ Вознюк О., Дубасенюк О. Перспективні напрямки підготовки майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності. *Нові технології навчання* : збірник наукових праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». К., 2020. Вип. 93. 184 с. С. 50–57.

навичок, спрямованих на забезпечення якісного процесу організації. Структура й обсяг змісту такої професійної підготовки студентів залежать від низки взаємопов'язаних чинників, зумовлених як вимогами сучасної освітньої політики, так і специфікою функціонування міжшкільних ресурсних центрів як інноваційних освітніх осередків. До таких чинників належать соціальне замовлення на підготовку вчителя нового типу, орієнтованого на інноваційну, проектно-технологічну та інклюзивну діяльність; нормативно-правові вимоги до організації технологічної освіти в умовах НУШ; особливості матеріально-технічної та ресурсної бази МРЦ; а також реальні потреби учнів і педагогів у розширенні можливостей для творчої самореалізації та професійного самовизначення.

У контексті нашого дослідження зміст підготовки майбутніх учителів технологій до роботи в МРЦ розглядається як цілісна система, що охоплює взаємопов'язані *психолого-педагогічний, методичний, технологічний та організаційний компоненти*. Методична підготовка майбутнього вчителя технологій у сучасних умовах набуває характеру інтеграційного процесу, що поєднує різні аспекти професійної освіти й забезпечує цілісність формування готовності до педагогічної діяльності. В умовах функціонування міжшкільних ресурсних центрів ця підготовка виходить за межі традиційного оволодіння методами проведення уроку і передбачає формування здатності до організації освітнього процесу в складному, відкритому та ресурсно насиченому середовищі.

Методика навчання технологій у цьому контексті виконує роль професійного інструментарію, що забезпечує трансформацію теоретичних знань у практичні дії. Вона орієнтує майбутнього вчителя на педагогічне проектування діяльності учнів, добір адекватних методів і засобів навчання, організацію колективної та індивідуальної роботи, оцінювання результатів проектно-технологічної діяльності. Саме через методику формується здатність педагога адаптувати зміст навчання до умов конкретного освітнього середовища, зокрема міжшкільного ресурсного центру.

З позицій системного підходу методичну підготовку майбутніх учителів технологій до діяльності в міжшкільному ресурсному центрі доцільно розглядати як єдність кількох взаємопов'язаних компонентів. Психолого-педагогічний компонент забезпечує формування знань про закономірності розвитку особистості учня, особливості організації навчальної взаємодії в різновікових і різнорідних групах, зокрема в умовах інклюзивного освітнього середовища, а також умінь застосовувати тренінгові технології, методи фасилітації й педагогічної підтримки.

Методичний компонент спрямований на оволодіння способами проектування, організації та оцінювання предметно-перетворювальної й проектно-технологічної діяльності учнів у МРЦ з урахуванням принципів інноваційності, інтеграції та практичної спрямованості.

Технологічний компонент підготовки передбачає засвоєння майбутніми вчителями технологій сучасних техніко-технологічних знань і вмінь, необхідних для роботи з різними матеріалами, інструментами й обладнанням, використання цифрових та інженерних технологій, реалізації STEM/STEAM-проектів, а також поєднання технічної й художньо-трудової творчості.

Організаційний компонент передбачає здатність до координації спільної діяльності учнів, педагогів і партнерів МРЦ у межах реалізації навчальних проектів, модулів технологічної підготовки, творчих і предметно-перетворювальних видів діяльності. Адже, як визначає В. Туташинський: «метою технологічної освіти є формування творчої, здатної до інноваційної предметно-перетворювальної діяльності особистості»⁹.

Особливого значення набуває організація командної та проектної роботи, створення умов для ефективної комунікації, розподілу ролей і відповідальності між учасниками освітнього процесу. Невід'ємною складовою організаційного компонента є забезпечення безпечних та ергономічно доцільних умов навчально-практичної діяльності учнів: дотримання вимог охорони праці, техніки безпеки, санітарно-гігієнічних норм, а також урахування особливостей роботи з обладнанням, інструментами та матеріалами в умовах спільного використання ресурсів.

Крім того, організаційний компонент включає здатність учителя здійснювати поточний аналіз і рефлексію результатів освітньої діяльності учнів, брати участь у моніторингових процедурах, коригувати організаційні рішення відповідно до освітніх потреб і результатів навчання. Такий підхід забезпечує гнучкість і адаптивність освітнього процесу в МРЦ, що є особливо важливим в умовах інноваційної та компетентнісно орієнтованої технологічної освіти.

Вимоги до організації освітнього процесу у вищих педагогічних закладах чітко окреслені в чинних нормативних документах Міністерства освіти і науки України, що відображають сучасні підходи до професійної підготовки педагогів. Зокрема, такі документи, як Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Концепція «Нова українська школа»(2016) та

⁹ Проектування змісту профільного навчання технологій у старшій школі: колективна монографія / Тарара А. М., Вдовченко В. В., Мачача Т. С., Туташинський В. І. К : Педагогічна думка, 2017. 361с. С. 12.

низка інших, наголошують на важливості формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціокультурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління організацією праці в умовах інноваційної економіки. Ці засади безпосередньо стосуються діяльності МРЦ, які покликані забезпечувати практико-орієнтоване навчання та розвиток творчого потенціалу учнів.

В умовах підготовки майбутніх учителів важливо визначити потенційні можливості кожної навчальної дисципліни щодо підготовки студентів до такої діяльності; розробити методику реалізації цих можливостей під час навчальних занять; навчально-виховну діяльність і працю студентів з вивченням організувати на наукових засадах. Під час семінарських і практичних занять стимулювати у студентів прагнення до реалізації теоретичних знань у модельованій професійній діяльності. Крім того, важливим є залучення студентів до педагогічних досліджень з проблеми проєктної та предметно-перетворювальної діяльності учнів у МРЦ, написання рефератів, курсових та дипломних робіт. Активно заохочується залучення студентів до підготовки та проведення семінарів-практикумів для вчителів технологій на факультеті, а за можливості – організувати майстерки з методики організації роботи в МРЦ.

2. Курс «Теорія і методика навчання технологій» як методичне ядро професійної підготовки вчителя до роботи в МРЦ

Курс «Теорія і методика навчання технологій» є провідною дисципліною у теоретичній та методичній підготовці майбутніх вчителів технологій, яка має забезпечити готовність студентів до організації і проведення урочної та позаурочної предметно-перетворювальної навчально-виховної роботи з технологій в міжшкільному ресурсному центрі.

Навчальна дисципліна «Теорія і методика навчання технологій» посідає провідне місце в системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій, оскільки забезпечує формування їхньої теоретичної, методичної та практичної готовності до організації й реалізації урочної та позакласної освітньої діяльності в технологічній освітній галузі відповідно до провідних ідей і ціннісних орієнтирів Нової української школи. Саме в межах цього курсу закладаються основи професійної діяльності вчителя, здатного до впровадження інноваційних підходів, проєктно-технологічної діяльності та організації сучасного освітнього середовища.

Методична підготовка майбутніх учителів технологій у межах зазначеної дисципліни ґрунтується на використанні сучасних технологій навчання, опанування якими є обов'язковою умовою професійної компетентності випускників. Передусім ідеться про цифрові технології, інноваційні педагогічні технології та інтерактивні методики навчання, застосування яких є актуальним не лише для студентів – майбутніх педагогів, а й для викладачів закладів вищої освіти та практикуючих учителів технологій.

Курс може реалізовуватися як інтегрована навчальна дисципліна, що поєднує основи теорії навчання технологій і методики навчання технологій, або як два взаємопов'язані самостійні навчальні предмети. Його зміст спрямований на розкриття теоретико-методичних засад навчання технологій відповідно до положень Концепції Нової української школи, Державних стандартів базової та профільної середньої освіти, а також чинних модельних навчальних програм з технологій для 5–6 та 7–9 класів (2024 р.).

Організація вивчення дисципліни передбачає поєднання аудиторних занять із формами неформальної та інформальної освіти, індивідуальною й самостійною роботою студентів у закладах загальної середньої освіти, навчальних лабораторіях, науково-освітніх центрах, а також у позашкільних закладах. Такий підхід сприяє наближенню освітнього процесу до реальних умов професійної діяльності майбутнього вчителя технологій.

Майбутній учитель технологій повинен також володіти здатністю організувати освітній процес з технологій у 5–9 класах на основі інтерактивної моделі навчання; аналізувати та адаптувати модельні навчальні програми, розробляти на їх основі навчальні програми і календарно-тематичне планування; проєктувати й реалізовувати план-конспекти занять відповідно до запланованих результатів навчання; добирати дидактичні матеріали з урахуванням сформованості ключових компетентностей учнів; ефективно використовувати інформаційні та цифрові технології під час планування й виконання учнівських проєктів.

Наприклад, під час вивчення теми «Загальні основи процесу навчання технологій» розкриваються парадигми сучасної технологічної освіти, процес трудової підготовки та його складові, однією з яких є предметно-перетворювальна художньо-трудова діяльність, варто доповнити питаннями її змісту у контексті сучасних МРЦ. У процесі вивчення теми «Сучасний вчитель технологій» розкриваються особливості професійної діяльності вчителя технологій в умовах організації предметно-перетворювальної художньо-трудової діяльності, роль і місце педагога у розвитку інтересів, уподобань дітей, їх цілісному розвитку. Розкриваючи

тему «Дидактичні принципи трудової підготовки», викладач зосереджує увагу студентів на таких загальних принципах трудової підготовки: гуманізації, індивідуалізації, диференціації, культуровідповідності, природовідповідності, поєднання навчання з продуктивною працею, політехнічної спрямованості. Одночасно характеризуються й загально-дидактичні принципи: наочності, науковості, зв'язку з життям, систематичності і послідовності, емоційності, активності тощо, що є базовими для роботи в МРЦ.

Курс «Теорія і методика навчання технологій» посідає центральне місце в системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій, оскільки забезпечує інтеграцію загальнотеоретичних положень педагогіки з конкретними методичними рішеннями, орієнтованими на практику навчання. У контексті підготовки до діяльності в міжшкільних ресурсних центрах цей курс виконує функцію методичного ядра, навколо якого вибудовується система професійних умінь і навичок. З огляду на предмет і завдання нашого дослідження, зміст навчальної дисципліни «Теорія і методика навчання технологій» потребує цілеспрямованого доповнення темами, що безпосередньо відображають специфіку професійної діяльності вчителя технологій у міжшкільних ресурсних центрах. Необхідність такого оновлення зумовлена розширенням функцій учителя технологій у сучасному освітньому середовищі, зокрема переходом від традиційної організації навчання до координації міжшкільної проєктно-технологічної діяльності, управління ресурсами та забезпечення інклюзивності освітнього процесу.

Зміст курсу спрямований на формування в майбутніх учителів здатності до аналізу сучасних освітніх концепцій і нормативних документів, адаптації модельних навчальних програм з технологій, розроблення календарно-тематичного планування та проєктування навчальних занять відповідно до запланованих результатів навчання. Особливої уваги надається формуванню вмій організувати проєктно-технологічну діяльність учнів, яка є провідною формою роботи в умовах МРЦ.

Методичний потенціал курсу реалізується через включення тем, що відображають специфіку діяльності вчителя технологій у ресурсному середовищі: організація міжшкільної взаємодії, педагогічне проєктування діяльності МРЦ, використання матеріально-технічних і цифрових ресурсів, упровадження STEM/STEAM-проєктів, забезпечення інклюзивності та безпеки освітнього процесу. Такий зміст сприяє формуванню в майбутніх учителів системного бачення професійної діяльності та готовності до виконання розширеного спектра професійних функцій.

У межах курсу доцільним є впровадження змістових тем, спрямованих на розкриття організаційних, методичних і управлінських засад

функціонування міжшкільних ресурсних центрів, зокрема: нормативно-правового забезпечення діяльності центру; особливостей планування та організації освітнього процесу в умовах міжшкільної взаємодії; педагогічного проектування діяльності закладу; використання його матеріально-технічних, інформаційних і людських ресурсів. Такі теми сприятимуть формуванню в майбутніх учителів системного бачення МРЦ як цілісного ресурсно-освітнього середовища.

Важливим напрямом оновлення змісту курсу є включення тем, присвячених методиці організації предметно-перетворювальної та проєктно-технологічної діяльності учнів, із акцентом на міждисциплінарну інтеграцію та реалізацію STEAM-підходу. Це передбачає розгляд особливостей добору тематики проєктів, планування етапів їх виконання, організації командної роботи учнів із різних закладів освіти, використання цифрових технологій, сучасного обладнання та тренінгових методик у проєктній діяльності.

Окремої уваги потребує впровадження тем, орієнтованих на психолого-педагогічні аспекти діяльності вчителя технологій у міжшкільному ресурсному середовищі, зокрема питання інклюзивної освіти, психології групової взаємодії, фасилітації навчального процесу, розвитку творчого та інженерного мислення учнів, профілактики навчальних труднощів і формування позитивної мотивації до діяльності. Засвоєння таких тем сприятиме формуванню психологічної готовності майбутніх учителів до роботи з різнорідними учнівськими групами в умовах МРЦ.

Доцільним є також включення тем, що розкривають організаційно-управлінську та проєктну компетентність учителя технологій, зокрема моделювання діяльності центру, управління міжшкільними освітніми та проєктно-технологічними проєктами, взаємодію з педагогічними колективами, адміністрацією та соціальними партнерами, а також оцінювання результативності діяльності учнів і самого міжшкільного ресурсного центру.

Таким чином, доповнення курсу «Теорія і методика навчання технологій» тематичними модулями, пов'язаними з організацією та методикою роботи в міжшкільних ресурсних центрах, забезпечує відповідність змісту професійної підготовки сучасним вимогам технологічної освіти, підсилює практико-орієнтовану спрямованість навчання та створює необхідні передумови для формування готовності майбутніх учителів технологій до інноваційної професійної діяльності в МРЦ.

Під час практичних занять з курсу студентам пропонується підготувати фрагменти уроків, занять, в яких вони формулювали мету,

завдання, визначали їх тип у залежності від мети й визначали шляхи реалізації завдань.

Формування готовності майбутніх учителів технологій до діяльності в міжшкільних ресурсних центрах потребує використання активних і практико-орієнтованих методів навчання. Лабораторно-практичні заняття, моделювання освітніх ситуацій, розроблення фрагментів занять і проєктів для центру створюють умови для наближення навчальної діяльності студентів до реальної професійної практики. Погоджуємося з позицією А. Андрєєва та Н. Тихонської, які, характеризуючи освітню та майбутню професійну діяльність учителя фізики, стверджують, що їх доцільно розглядати як цілісний процес, що охоплює два взаємопов'язані етапи розвитку єдиної діяльності. На першому – навчальному – етапі відбувається формування основ професійної діяльності: студент цілеспрямовано оволодіває системою знань, умінь, здатностей і ціннісних орієнтацій. На другому – професійному – етапі ці надбання трансформуються в інструментарій практичного здійснення педагогічної діяльності та забезпечують ефективне виконання фахових функцій¹⁰. Окрім того, важливо, на думку О. Коберника, долучати студентів до професійної соціально-комунікативної діяльності, що сприяє усвідомленню себе особистістю, фахівцем, професіоналом, наближує до професійної майстерності. Участь студентів у професійних олімпіадах, конкурсах педагогічної творчості, турнірах, виставках сприяє розвитку професійних умінь та навичок, закріпленню необхідних спеціальних знань¹¹.

Важливим методичним механізмом є залучення студентів до педагогічних досліджень, аналізу й узагальнення досвіду роботи вчителів технологій, участі в семінарах і майстер-класах. Така діяльність сприяє розвитку рефлексивних умінь, здатності до самооцінювання та професійного саморозвитку. Особлива роль у цьому процесі належить викладачеві методичних дисциплін, який виступає фасилітатором професійного становлення майбутнього педагога, забезпечує науково-методичний супровід і створює умови для формування стійкої професійної мотивації.

¹⁰ Андрєєв А, Тихонська Н. Квзіпрофесійна діяльність як важливий компонент підготовки майбутнього вчителя фізики в університеті. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Випуск 81. С. 14–17. С. 14.

¹¹ Коберник, О. М., Білецька, І. О.. Формування у студентів педагогічних закладів освіти ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності. *Вісник науки та освіти*, (8), 2023. С. 422-436. С. 431.

3. Вибіркова дисципліна як засіб формування методичної готовності майбутнього вчителя технологій до діяльності в міжшкільному ресурсному центрі

Важливою організаційно-педагогічною умовою підготовки майбутнього вчителя технологій до діяльності в міжшкільному ресурсному центрі є впровадження вибіркової навчальної дисципліни «Методика організації освітнього процесу з технологій у міжшкільному ресурсному центрі», зміст якої спрямований на формування методичної готовності педагога до проєктування, реалізації та оцінювання освітньої діяльності в ресурсно насиченому та міжінституційному середовищі.

Вибіркова дисципліна орієнтована на подолання фрагментарності підготовки майбутніх учителів технологій, яка часто обмежується предметно-методичними аспектами і недостатньо враховує специфіку діяльності в міжшкільному ресурсному центрі¹². У цьому контексті вона виступає інтеграційною ланкою між теоретичною підготовкою, педагогічною практикою та реальною професійною діяльністю в умовах МРЦ.

Зміст дисципліни спрямований на формування у студентів системного уявлення про міжшкільний ресурсний центр як інноваційний освітній простір, у межах якого вчитель технологій виконує не лише навчальну, а й проєктну, організаційну, комунікативну та координаційну функції. Особливий акцент робиться на оволодінні майбутніми педагогами здатністю проєктувати освітній процес з урахуванням варіативності ресурсів, міжшкільної взаємодії та потреб учнів різних складів освіти.

Вибіркова дисципліна передбачає поєднання теоретичних знань із практико-орієнтованими формами роботи, що забезпечує формування готовності майбутнього вчителя технологій до інноваційної діяльності. У процесі її опанування студенти набувають досвіду розроблення й реалізації навчальних проєктів, моделювання освітніх ситуацій, характерних для діяльності в МРЦ, організації командної та міждисциплінарної взаємодії. Зазначений курс пропонувався до вибору студентам у шостому семестрі, безпосередньо перед проходженням педагогічної практики, що забезпечувало логічну наступність між теоретичною підготовкою та її практичною реалізацією в умовах реального освітнього середовища.

Загальний обсяг вибіркової дисципліни становив 90 годин, з яких 14 годин відводилося на лекційні заняття, 18 годин – на практичні

¹² Маклаков К.О. Міжшкільні ресурсні центри: сучасний підхід до технологічної освіти. *Наукові записки. Серія: Проблеми природничо-математичної, технологічної та професійної освіти*. Випуск 1(5), 2025. С. 89–94 DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-pmtp-2025-1-11>

роботи, решта часу передбачалася для самостійної та індивідуальної роботи студентів. Така структура курсу дала змогу поєднати теоретичне осмислення проблеми функціонування МРЦ з активною практико-орієнтованою діяльністю, спрямованою на формування професійних умінь і навичок організаційно-методичного характеру.

Дисципліна інтегрує теоретичні положення методики навчання технологій із практикою організації освітнього процесу в МРЦ та передбачає опанування студентами сучасних підходів до проектування, реалізації й оцінювання навчальної діяльності учнів; охоплює питання методичного забезпечення освітнього процесу з технологій у міжшкільному форматі, особливості організації проектно-технологічної діяльності учнів, використання матеріально-технічних і цифрових ресурсів, а також специфіку педагогічної взаємодії в умовах міжшкільного та міждисциплінарного співробітництва.

У результаті опанування дисципліни майбутній учитель технологій повинен:

- розуміти методичні засади організації освітнього процесу з технологій у міжшкільному ресурсному центрі;
- знати специфіку функціонування МРЦ та роль учителя технологій у ресурсно-орієнтованому освітньому середовищі;
- усвідомлювати можливості проектної, дослідницької та практико-орієнтованої діяльності учнів у МРЦ;
- орієнтуватися в сучасних інноваційних технологіях навчання, релевантних умовам МРЦ.

Опанування дисципліни забезпечує формування у майбутніх учителів технологій таких методичних і професійних умінь:

- проектувати освітній процес з технологій з урахуванням ресурсних можливостей міжшкільного центру;
- добирати та адаптувати методи, форми і засоби навчання відповідно до специфіки МРЦ;
- організовувати проектно-технологічну діяльність учнів у змішаних групах;
- здійснювати методичний супровід навчальних проєктів і практичних робіт учнів;
- оцінювати результати навчальної діяльності учнів у межах компетентнісного та діяльнісного підходів;
- аналізувати й рефлексувати власну педагогічну діяльність в умовах інноваційного освітнього середовища.

Зміст авторського вибіркового курсу було побудовано з урахуванням положень розробленої структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів технологій до роботи в МРЦ і охоплював такі

змістові напрями: нормативно-правові та організаційні засади функціонування міжшкільних ресурсних центрів; педагогічне проектування діяльності МРЦ; моделювання освітнього середовища та діяльності учнів у центрі; методика організації предметно-перетворювальної й проектно-технологічної діяльності учнів у міжшкільному форматі; використання інноваційних, цифрових, тренінгових і STEAM-технологій; психологічні та інклюзивні аспекти організації діяльності різновікових і різнорідних учнівських груп.

Практичні заняття вибіркового курсу були зорієнтовані на виконання студентами професійно значущих завдань, зокрема: розроблення моделей функціонування міжшкільного ресурсного центру; проектування освітніх проєктів для учнів різних вікових груп; створення фрагментів навчально-методичної документації для роботи в МРЦ; моделювання педагогічних ситуацій та аналіз можливих труднощів у діяльності вчителя технологій; підготовку до виконання організаційних, управлінських і методичних функцій під час педагогічної практики.

Наведемо приклад кількох тем та їх обґрунтування.

Тема 1. Методичні засади організації освітнього процесу з технологій у міжшкільному ресурсному центрі. Ця тема є базовою для дисципліни, оскільки забезпечує формування цілісного уявлення про МРЦ як специфічного освітнього середовища та визначає методичні особливості діяльності вчителя технологій у міжшкільному форматі. Її вивчення дозволяє студентам усвідомити відмінності між традиційною шкільною моделлю навчання і ресурсно-орієнтованою організацією освітнього процесу, а також окреслити професійні функції педагога в умовах МРЦ.

Тема 2. Методика проектно-технологічної діяльності учнів у ресурсно-орієнтованому освітньому середовищі. Проектно-технологічна діяльність є провідною формою навчання технологій у МРЦ, що зумовлює необхідність спеціальної методичної підготовки майбутнього вчителя. Тема спрямована на оволодіння студентами методикою організації навчальних проєктів, командної роботи та практичної діяльності учнів із використанням ресурсів МРЦ, що забезпечує формування ключових і предметних компетентностей.

Тема 3. Методичне забезпечення та оцінювання результатів навчання з технологій у міжшкільному ресурсному центрі. Вивчення цієї теми зумовлене необхідністю формування у майбутніх учителів здатності до об'єктивного оцінювання результатів освітньої діяльності учнів у нестандартних умовах навчання. Особлива увага приділяється розробленню критеріїв оцінювання, методичних матеріалів і засобів

зворотного зв'язку, що відповідають компетентнісному та діяльнісному підходам.

Запропонована вибіркова дисципліна забезпечує методичну спрямованість підготовки майбутнього вчителя технологій до діяльності в міжшкільному ресурсному центрі та сприяє формуванню його готовності до організації інноваційного освітнього процесу в умовах сучасного ресурсно-орієнтованого середовища.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження встановлено, що професійна діяльність учителя технологій у міжшкільному ресурсному центрі має інноваційний, багатофункціональний характер і потребує спеціально організованої методичної підготовки. Обґрунтовано, що традиційна система підготовки майбутніх учителів технологій не повною мірою враховує специфіку діяльності в умовах ресурсно-орієнтованого та міжшкільного освітнього середовища, що зумовлює необхідність її цілеспрямованого оновлення.

Доведено, що курс «Теорія і методика навчання технологій» виступає методичним ядром професійної підготовки майбутніх учителів технологій і має значний потенціал для формування готовності до діяльності в МРЦ за умови його змістового доповнення відповідними темами. Визначено, що впровадження варіативної дисципліни, орієнтованої на методику організації освітнього процесу в міжшкільному ресурсному центрі, є важливою організаційно-педагогічною умовою формування методичної готовності педагога.

Запропонована вибіркова дисципліна забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, сприяє розвитку здатності майбутніх учителів технологій до проектування, організації та оцінювання освітньої діяльності в умовах міжшкільної взаємодії та використання ресурсного потенціалу МРЦ. Отримані результати можуть бути використані в процесі модернізації освітньо-професійних програм підготовки вчителів технологій та в подальших наукових дослідженнях проблем методичної підготовки педагогів до роботи в інноваційних освітніх середовищах.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні обґрунтовано методичні засади підготовки майбутніх учителів технологій до професійної діяльності в умовах міжшкільних ресурсних центрів як інноваційного, ресурсно-орієнтованого освітнього середовища. Проаналізовано сучасні наукові підходи до змісту й структури методичної підготовки вчителя технологій у контексті

реалізації ідей Нової української школи. Визначено специфіку професійної діяльності вчителя технологій у міжшкільному ресурсному центрі, що зумовлює необхідність розширення традиційного методичного інструментарію та формування готовності до організації проєктно-технологічної, міжшкільної та міждисциплінарної діяльності учнів.

Обґрунтовано роль курсу «Теорія і методика навчання технологій» як методичного ядра професійної підготовки майбутнього вчителя до діяльності в МРЦ та визначено напрями його змістового оновлення з урахуванням специфіки ресурсного освітнього середовища. Особливу увагу приділено впровадженню варіативної навчальної дисципліни «Методика організації освітнього процесу з технологій у міжшкільному ресурсному центрі» як важливої організаційно-педагогічної умови формування методичної готовності педагога. Розкрито зміст, результати навчання, професійні вміння та ключові теми зазначеної дисципліни.

Зазначимо, що цілеспрямоване поєднання теоретичної, методичної та практико-орієнтованої підготовки сприяє формуванню готовності майбутніх учителів технологій до інноваційної професійної діяльності в умовах міжшкільних ресурсних центрів.

Література

Андрєєв А, Тихонська Н. Квазіпрофесійна діяльність як важливий компонент підготовки майбутнього вчителя фізики в університеті. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Випуск 81. С. 14–17.

1. Вознюк О., Дубасенюк О. Перспективні напрямки підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності. *Нові технології навчання* : збірник наукових праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». К., 2020. Вип. 93. 184 с. С. 50–57.

2. Інноваційні педагогічні технології : посібник / За ред. О. І. Огієнко; Авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, К. В. Годлевська, Ю. М. Кобюк. К., 2015. 314 с.

3. Коберник, О. М., Білецька, І. О.. Формування у студентів педагогічних закладів освіти ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності. *Вісник науки та освіти*, (8), 2023. С. 422–436.

4. Корець М., Іщенко С. Теорія і методика навчання технологій і технічних дисциплін. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. 209 с.

5. Маклаков К.О. Інноваційний підхід як методологічна основа підготовки майбутніх учителів технологій до роботи в міжшкільних ресурсних центрах. *Наука і техніка сьогодні*. Серія: право, економіка,

педагогіка, техніка, фізико-математичні науки, № 11(52), 2025. С. 1156–1166 [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52))

6. Маклаков К.О. Міжшкільні ресурсні центри: сучасний підхід до технологічної освіти. *Наукові записки. Серія: Проблеми природничо-математичної, технологічної та професійної освіти*. Випуск 1(5), 2025. С. 89–94. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-pmtr-2025-1-11>

7. Проектування змісту профільного навчання технологій у старшій школі: колективна монографія / Тарара А. М., Вдовченко В. В., Мачача Т. С., Туташинський В. І. К : Педагогічна думка, 2017. 361 с.

8. Танська В. В., Губарева Д. В., Андрощук І. В., Логай В. А., Пінчук Л. М. (2024). Інноваційні технології в сучасній системі освіти. *Вісник науки та освіти*. № 22. С. 1494–1508. ISSN 2786-6165.

9. Теорія і методика навчання технологій : навчальний посібник для здобувачів освіти ступеня молодший бакалавр та бакалавр за спеціальністю А4 Середня освіта (за спеціальностями) / І.П. Андрощук, І.В. Андрощук, В.В. Бербец, Т.М.Бербец та ін. / за заг. ред. О. М. Коберника. Вінниця, 2025. 692 с.

10. Чистякова Л. О. Екокультура майбутніх учителів трудового навчання та технологій: теорія і практика. Дніпро : Середняк Т. К., 2020. 372 с.

11. Petlak E., Pokrivcakova S. On the need of innovation in teacher training. *The New Educational Review*. Torun : Wydawnictwo Adam Marszalek, 2005. Vol. 5. No 1 (5).

Information about the authors:

Chystiakova Liudmyla Oleksandrivna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Professor at the Department of Technological and Vocational Education,

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

1 Shevchenko str., Kropyvnytskyi, 25006, Ukraine

Maklakov Kostiantyn Oleksandrovych,

Postgraduate Student at the Department of Educational Sciences,

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

27 Levytskoho str., Kropyvnytskyi, 25006, Ukraine